

Canvia o mor

Melcior Comes 15/09/2024

SEGUEIX-ME

🕒 2 min

Regala aquest article

A les nostres societats el canvi s’ha convertit en una indústria. Sembla que tothom vol canviar o, per dir-ho d’una altra manera, millorar. D’aquí la dèria per la psicoteràpia, o pels gimnasos: més enllà de la salut mental i física, del que es tracta és de voler fer un canvi, que se suposa que sempre serà ‘cap a millor’. La filosofia implícita del canvi, que amb això és clarament aristotèlica, ens ve a dir que tots tenim potencial per esdevenir alguna cosa diferent, i millor, del que som ara. Canviar se suposa que és progressar, de la mateixa manera que, volem imaginar, ho fan les societats, que en principi volen ser més justes, integradores i pacífiques. Però, què és, el canvi? Què canvia, quan canviem? Podem canviar? Què canvia quan una societat democràtica tria un líder autòcrata? I quan una dictadura cau o evoluciona i esdevé una democràcia? Què ha canviat des que vivíem en coves a ara, que vivim a gratacels? Quin canvi de fons hi ha entre el primer Sàpiens que va tenir una idea de canvi i Elon Musk?

Són qüestions entretingudes, que demanen ponderació filosòfica i tacte humanista, i que Pere Antoni Pons s’ha encarregat d’esplugar en un breu assaig tan punyent com desacomplexat (*Caure del cavall. Una cartografia del canvi*. Editorial Fragmenta, acabat de publicar). Pons és ben conscient de la magnitud del tema, però en cap moment es deixa esclafar per l’afany de voler-ho dir tot. És un assumpte tan gran que demana concisió, detall i exemples, reals i literaris. L’autor ha sabut il·lustrar els seus arguments amb la vida d’alguns herois del canvi, com Sant Pau i Picasso, a més d’altres artífexs de la transformació dubtosa, com ho va ser el terrible ministre de la policia francesa Joseph Fouché.

Confrontar figures, posar-les en debat, i a vegades en dubte, és tan estimulant i està tan ben explicat al text que venen ganes de tornar a apropar-se a aquests personatges. A més, pensem el canvi al costat de Lampedusa, de Hawthorne, fins i tot embarcats amb Ramon Llull. Pons és fidel, no cal dir-ho, a la seva manera d’entendre la vida, la història i la realitat; aquest assaig lliga amb la munió de preocupacions que donen nervi i sentit a la seva poesia, a les novel·les que ens ha ofert fins ara i a la seva tasca com articulista. Qui conegui les seves dèries i motius hi trobarà un pas més –endavant i cap a dins–, i qui no pot tastar per primer cop una manera de fer literària que sempre convida a donar-hi un altre tomb.

Entre el bon ofici, la lucidesa i la convicció vigorosa que hi posa, ens sentim temptats a continuar aprofundint a la seva vora (és un llibre curt que es fa curtíssim). Estem davant d’un molt bon assaig, dels que, a més de fer-nos pensar, fan vibrar amb la seva eloqüència. Ja sabem que els assaigs es basen a temptejar entorn de grans temes, de qüestionar i fer-nos preguntes més que embarbussar-nos amb grans teories o respostes doctrinals. Però Pons sap portar-nos enllà del joc i dels jutipiris argumentals i fer-nos veure paisatges canviants des de posicions eternes, inamovibles. I és que la condició perquè tot canviï sembla ser que tot romangui, al cap i a la fi, estranyament igual.

Escriptor